29/03/2021

“Το χριστιανικό δόγμα των εξεγερμένων συσπείρωσε τους απανταχού ομόδοξους”

/ Γνώμες

Η Επανάσταση του 1821 είναι για μας τους Έλληνες, πριν απ’ όλα, η μεγαλειώδης στιγμή που κατακτήσαμε την Ελευθερία μας μετά από 400 χρόνια σκλαβιάς. Όμως, το νόημα και η αξία της υπερβαίνουν τα ελληνικά δεδομένα. Η Επανάσταση ήταν ένα σπουδαίο Ευρωπαϊκό γεγονός. Ένα εθνικό, θρησκευτικό, χριστιανικό και πολιτικό κίνημα με ευρωπαϊκή ταυτότητα και προεκτάσεις.

Από την αρχή, συνδέθηκε στενά με τα ευρωπαϊκά πράγματα. Προετοιμάστηκε στα μεγάλα κέντρα της Ευρώπης από διακεκριμένους Έλληνες, κατά τα πρότυπα των μυστικών πολιτικών Εταιρειών της Δύσης. Συντονίστηκε επίσης με τις φιλελεύθερες επαναστάσεις που ξέσπασαν στον Ευρωπαϊκό Νότο των μεταναπολεόντειων χρόνων (Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία). Όχι μόνο χρονικά και τοπικά, αλλά κυρίως ιδεολογικά.

Εμπνευσμένη από τα ιδεώδη της Γαλλικής και Αμερικανικής Επανάστασης, η Ελληνική ήταν η πρώτη με διττό αίτημα, εθνικό και πολιτικό. Ζητούσε την

Ανεξαρτησία, αλλά και τη συγκρότηση μιας ευνομούμενης Πολιτείας σύμφωνα με τις φιλελεύθερες ιδέες του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού. Έτσι, παράλληλα με τον εθνικό τους αυτοπροσδιορισμό, οι Έλληνες αντέτειναν στην ελέω Θεού απολυταρχία το αίτημα για Ελευθερία και Δημοκρατία• στην έννοια του υπόδουλου υπηκόου, αυτή του ελεύθερου Πολίτη• στον συγκεντρωτισμό των αυτοκρατοριών, το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των Εθνών.

Πριν ολοκληρωθεί η Επανάσταση, βρέθηκαν στην πρωτοπορία της εποχής τους και κατοχύρωσαν στο Σύνταγμα της Επιδαύρου τις αρχές της Λαϊκής Κυριαρχίας, της Διάκρισης των Εξουσιών, του Κράτους Δικαίου, του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου και της καθολικής (για αυτόχθονες και ετερόχθονες) προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ήταν όλες ριζοσπαστικές πολιτικές ιδέες, γνήσια φιλελεύθερες και δημοκρατικές, που οι επαναστατημένοι είχαν αφομοιώσει από την αναπτυγμένη Δυτική Ευρώπη και τώρα μεταλαμπάδευαν στην Ανατολική.

Η λήξη της Επανάστασης σήμανε άλλη μια ιστορική αλλαγή στον ευρωπαϊκό χώρο. Η Ελλάδα ιδρύθηκε ως το πρώτο ανεξάρτητο- κι όχι απλώς αυτόνομο- Εθνικό κράτος. Δημιούργησε ένα νέο ιστορικό προηγούμενο κι άνοιξε τον δρόμο για να γίνει ο 19ος αιώνας “ο αιώνας των Εθνών”.

Η έκβαση της Επανάστασης, όμως, δε θα ήταν νικηφόρα, αν δεν είχε προηγηθεί η διεθνοποίηση του “Ελληνικού Ζητήματος”. Πιεσμένες από το πρωτοφανές κίνημα αλληλεγγύης Ευρωπαίων και Αμερικανών Φιλελλήνων προς τον δοκιμαζόμενο ελληνικό λαό, οι πολιτικές ηγεσίες ένιωσαν το πολιτικό καθήκον να βοηθήσουν τους απογόνους των αρχαίων Ελλήνων. Το χριστιανικό δόγμα των εξεγερμένων επίσης συσπείρωσε τους απανταχού ομόδοξους υπέρ του ελληνικού Αγώνα. Η φιλελεύθερη ταυτότητα της Επανάστασης ανταποκρινόταν στο πνεύμα των καιρών, ενώ και το γεωπολιτικό διακύβευμα προσέλκυε το ενδιαφέρον όλων των ισχυρών Δυνάμεων της εποχής. Έτσι, οι Ευρωπαίοι Σύμμαχοι αρχικά χρηματοδότησαν εν μέρει τον Αγώνα μας και αργότερα συνέβαλαν στη νίκη με την καθοριστική τους παρέμβαση στο Ναυαρίνο, τη στιγμή που εμείς σπαρασσόμασταν από έναν ακόμη εμφύλιο. Τελικά, το 1830 αναγνώρισαν και διεθνώς την Ελλάδα ως κυρίαρχο κράτος με επίσημη διπλωματική πράξη. Οι Έλληνες δεν ξεχνούμε την καθοριστική συνεισφορά τους.

Έκτοτε, η χώρα μας εξελίχθηκε σε σύγχρονη Ευρωπαϊκή Δημοκρατία, που συμμετέχει στις ευρωπαϊκές εξελίξεις. Ήταν από τις πρώτες που εισήγαγαν την καθολική ψηφοφορία, την αρχή της δεδηλωμένης, τα θεσμικά αντίβαρα ελέγχου της εξουσίας (checks and balances). Μεταγενέστερα, η ένταξή της στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες αποτέλεσε τομή στην ιστορία τους. Ήταν η απαρχή για τη μετεξέλιξη τους σε γεωπολιτική οντότητα με ισχυρή Δημοκρατική δυναμική. Οι

Έλληνες γνωρίζαμε (ήδη πριν από την Επανάσταση) ότι κανένα φιλόδοξο πολιτικό εγχείρημα δεν μπορεί να πετύχει μακροπρόθεσμα, αν στον πυρήνα του δεν βρίσκεται η Δημοκρατική επιταγή. Κι αυτή η ιστορική αλήθεια επέδρασε σταδιακά και στις ευρωπαϊκές προτεραιότητες.

Αυτή τη χρονιά των μεγάλων συμβολισμών, λοιπόν, ας αναλογιστούμε όλοι πώς θα είχε εξελιχθεί η ιστορία του λαού μας, αν η μοίρα του δεν είχε συνδεθεί άρρηκτα με την ευρωπαϊκή. Αν πριν 200 χρόνια δεν επιλέγαμε να αποκοπούμε από την Ανατολή και πριν 40 να επιβεβαιώσουμε ξανά ότι "ανήκουμε στη Δύση".

«Μια κρυφή Ελλάδα υπάρχει στην καρδιά όλων των ανθρώπων της Δύσης», είπε κάποτε ο Αντρέ Μαλρό. Όμως και μια κρυφή Ευρώπη υπάρχει πάντα στην καρδιά όλων των Ελλήνων.

Χρόνια πολλά, Ελλάδα!

Άρθρο του Αναπληρωτή Υπουργού Εξωτερικών Μιλτιάδη Βαρβιτσιώτη στην εφ/δα "ΤΟ ΒΗΜΑ της Κυριακής" – 28.03.2021